

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101079

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-11-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-3к/934 від 26.12.2023 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Новак Олександр Сергійович
2. Oleksandr Novak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6878-6685

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 07-12-2023

Спеціальність за освітою: Історія та археологія

Місце роботи здобувача: Комунальний заклад "Харківський ліцей №20 Харківської міської ради"

Код за ЄДРПОУ: 22645789

Місцезнаходження: вул. Пушкарна, 16, Харків, Харківський р-н., 61001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 2469

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.61.91, 03.19.21, 03.09.55, 13.61.

Тема дисертації:

1. Унормування професійної діяльності пам'яткоохоронців у радянській Україні (1919 – 1930-ті рр.)
2. Standardizing the Professional Activity of Monument-Protection Workers in the Soviet Ukraine (1919 – the 1930s)

Реферат:

1. Новак О. С. Унормування професійної діяльності пам'яткоохоронців у радянській Україні (1919–1930-ті роки) – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 – Історія та археологія (Галузь знань 03 – Гуманітарні науки). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України. Харків, 2023. Дисертаційна робота присвячена дослідженню передумов підготовки та імплементації норм, що регламентували пам'яткоохоронну діяльність в УСРР/ УРСР у 1919–1930-х роках. Вивчення цих процесів здійснюється в соціокультурному контексті, що дозволило прослідкувати вплив «переломної епохи» та «культурної революції» на ставлення суспільства до спадщини минулого. Актуальність теми пояснюється необхідністю вивчити особливості становлення понятійного апарату та процесів «професіоналізації» діяльності дослідників та охоронців історико-культурного надбання, особливостей формування та функціонування етичних норм, що побутували в їх інтелектуальній спільноті. Це дозволяє розв'язати чимало питань, що

постають перед дослідниками історії України міжвоєнної радянської доби. Насамперед, дослідження дає змогу прослідкувати особливості правового регулювання сфери культури в УСРР, а також простежити, як впливали зміни в «історичній політиці» більшовиків на збереження національного надбання українського народу в 1920-ті – 1930-ті роки. Метою дослідження є характеристика заходів із унормування пам'яткоохоронної діяльності в радянській Україні (1919–1930-ті роки) та встановлення ключових чинників, що впливали на їх підготовку та перебіг. Наукова новизна полягає в тому, що вперше в історіографії було запропоновано розглянути становлення пам'яткоохоронного дослідницького апарату та дискусії щодо самобутності українського історико-культурного надбання за допомогою дискурсивного підходу. Це дозволило встановити ключові віхи у формуванні понятійного поля та змін у ставленні до тези про окремішність та самобутність матеріальної та духовної культури українців. Застосування модерністського підходу деконструкції уявлень про традиції, запропонованого Е. Гобсбаумом, дозволило поглянути на процес формування стилістики українського національно-романтичного модерну крізь нову «дослідницьку оптику». Зокрема, був доведений зв'язок між студіюванням вітчизняної старовини та збагаченням просторових та декоративних прийомів митців Наддніпрянської та Західної України на початку ХХ ст. Методологічною основою дослідження є міждисциплінарний підхід. Задля вивчення особливостей унормування пам'яткоохоронної діяльності в радянській Україні в 1919–1930-х роках були застосовані загальнонаукові та спеціально-наукові методи. Задля дослідження процесу підготовки та імплементації заходів зі збереження історико-культурного надбання в міжвоєнній радянській Україні були залучені напрацювання соціології, психології, правознавства та окремих наддисциплінарних полів гуманітарного знання. Дисертантом уперше був проаналізований вплив «історичної політики» на пам'яткоохоронну діяльність у переломну епоху. Чимало аспектів подій культурного життя в 1919 – 1930-ті роки майже не аналізують спеціалісти, що вивчають різноманітні напрями «memory studies». Враховуючи це, значну наукову цінність має дослідження впливу ключових «акторів» більшовицької «історичної політики» на пам'ятки та музейну сферу в роки «Великого перелому». У дисертаційному дослідженні знайшла подальше розкриття теза про «нелінійність» «історичної політики» протягом досліджуваного періоду. Аналіз подій кінця 1920-х – початку 1930-х років дозволив стверджувати, що із початком «Великого перелому» в СРСР загалом та УСРР зокрема «історична політика» була піддана повному одержавленню та потрапила під тотальний партійно-ідеологічний контроль. У дисертації робиться висновок про те, що унормування професійної діяльності пам'яткоохоронців у радянській Україні відбувалося як під впливом «зовнішніх» чинників, так і з урахуванням бачення фахівцями засад власної діяльності. У спеціальному законодавстві, що регулювало охорону історико-культурного та природного надбання УСРР простежується республіканська специфіка. Порівняно нетривалий період «коренізації»/ «українізації» та часткової лібералізації суспільно-політичного життя в радянській Україні мав виразну кореляцію із безпрецедентною активізацією студіювання вітчизняної старовини в 1920-ті роки. Встановлення тотального партійно-ідеологічного контролю над усіма сферами суспільно-політичного життя спричинило зміну культурних практик та злам норм професійної етики, в тому числі – у середовищі вітчизняних пам'яткоохоронців. Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані в процесі створення узагальнюючих праць з історії України, історії української культури, у процесі підготовки навчальних посібників, розробці навчально-методичних комплексів з основ пам'яткознавства для вищих навчальних закладів.

2. Novak O. Standardizing the Professional Activity of Monument-Protection Workers in the Soviet Ukraine (1919 – the 1930s). Qualifying scientific work: a manuscript. The dissertation for the Doctor of Philosophy's degree, the 032 speciality – “History and Archeology”. – V. N. Karazin Kharkiv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2023. The dissertation is devoted to the study of prerequisites for the preparation and implementation of the legal framework that regulated the sphere of monument-protection activities in the Soviet Ukraine in 1919–1930s. The studying of these processes is carried out in the socio-cultural context, which made it possible to follow the influence of the "pivotal period" and the "Cultural Revolution" on society's attitude to the heritage of the past. The actual value of the topic is explained by the need for learning the features of the formation of the conceptual field and the processes of "professionalisation" of the activities of researchers of the

historical and cultural heritage. The purpose of the study is to characterise the process of standardising the professional activity of monument-protection workers in the Soviet Ukraine in the period from 1919 to the 1930s. The scientific novelty lies in the fact that for the first time in historiography, it has been suggested using a discourse approach to consider the formation of the monument-protection conceptual field in the scientific environment of researchers of Ukrainian historical and cultural heritage and the debate on the identity of the Ukrainian treasures. This approach made it possible to establish the main turning points in the process of formation of the conceptual field and changes in the attitude to the concept of the originality and uniqueness of the material and spiritual culture of the Ukrainian people. The application of the modernist approach of deconstruction of ideas on traditions, introduced by E. Hobsbawm, enabled a new way of understanding of the process of formation of the stylistics of Ukrainian national-romantic modernism through the new "research treaties". In particular, the connection between the studying of national treasures and the development of the artistic decorative techniques of the artists of Naddniprianska and Western Ukraine at the beginning of the XX century has been proved. The methodological basis of the research is an interdisciplinary approach. General scientific and special scientific methods were used to study the features of the standardising the monument-protection activities in the Soviet Ukraine during the period of 1919–1930s. In order to study the process of preparation and implementation of measures for the preservation of historical and cultural heritage in the interwar Soviet Ukraine, the methods of sociology, psychology, law and certain interdisciplinary fields of humanitarian knowledge were applied. The conclusion has been made that standardising the monument-protection research activities by the state institutions is an essential element of the "professionalisation" of scientific activity and the creation of professional communities. Each of the communities, in addition to formal prescriptions, has the corresponding "professional ethics" of activity. The monument-protection workers in the Soviet Ukraine (1919 – 1930s) were no exception. In the special legal framework that regulated the protection of the historical, cultural and natural heritage of the Ukrainian Socialistic Soviet Republic, republican specificity can be traced. The relatively short period of "Corenisation"/"Ukrainisation" and partial liberalisation of the social and political life in the Soviet Ukraine had a clear correlation with the unprecedented intensification of the study of national heritage in the 1920s. According to the research, with the establishment of Stalin's totalitarian regime and ideological control, the professional ethics of monument-protection intellectual community is "ousted" by the principle of expediency (by the state and ideological structures) and the estimated need for surviving (by the monument-protection research workers). The "Policy of memory" and "amnesia" implemented by the Stalin's totalitarian regime in the wake of the "Cultural Revolution" and the "Great Terror" did not allow to preserve the objects of historical and cultural heritage and ethical norms of the intellectual community (partially implemented in the monument-protection legislation in the relatively liberal 1920s). The practical significance of the dissertation research is that its results can be used in the process of creating general works on the history of Ukraine, the history of the Ukrainian culture, in the process of preparing training manuals, developing educational and methodological complexes for higher educational institutions on the basis of monument-protection studies.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Новак О. С. Формування нормативно-правової бази пам'яткоохоронної діяльності в радянській Україні (1919–1926 рр.). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія».

2020. Вип. 58. С. 57–72. DOI: 10.26565/2220-7929-2020-58-04

- Новак О. С. Нормативно-правове регулювання пам'яткоохоронної діяльності в радянській Україні (1928–1933 рр.). Сіверянський літопис. 2022. № 1. С. 105–111. DOI: 10.5281/zenodo.6770300
- Новак О. С. Обстоювання самотності українського історико-культурного надбання в Російській імперії (друга половина XIX – початок XX ст.). Актуальні питання гуманітарних наук. Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 53. Том 1. С. 64–70. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-8>
- Новак О. С. Пам'яткоохоронна діяльність на Чернігівщині: основні напрямки та тенденції (1919–1930-ті рр.). Сіверянський літопис. 2022. № 5–6. С. 54–62. DOI: 10.5281/zenodo.7747267

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0112U004754

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Посохова Людмила Юріївна

2. Lyudmyla Posokhova

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3338-1949

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бонь Олександр Іванович

2. Oleksandr Bon

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3287-5955

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 02136554

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маньковська Руслана Вікторівна

2. Ruslana V. Mankovska

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4581-2128

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шандра Ірина Олександрівна

2. Iryna Shandra

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9092-413X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волосник Юрій Петрович

2. Yurii Volosnyk

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-1879-8378**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна**Код за ЄДРПОУ:** 02071205**Місцезнаходження:** майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Посохов Сергій Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Посохов Сергій Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна